

Danske Handicaporganisationers kommentarer til undervisningsministerens redegørelse om særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse 2008

I forbindelse med vedtagelse af loven om særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU) blev det besluttet, at loven skulle evalueres løbende, samt at evalueringerne kunne føre frem til eventuelle lovrevisioner i folketingsåret 2011/12. Vi har nu modtaget det første samlede evalueringsmateriale. Dels er der tale om en redegørelse; undervisningsminister Bertel Haarders fremstilling til Folketinget. Dels er der tale om en række underbilag af statistisk materiale samt spørgeskema og interview-undersøgelse foretaget af Capacent Epinion i maj 2008. Undervisningsministerens redegørelse bygger på disse underbilag.

Redegørelsen fremstiller en række spørgsmål væsentligt mere problemfrit, end DH ser dem. Til grund for vores større skepsis lægges den kritik, som vi allerede havde ved lovens vedtagelse samt løbende tilbagemeldinger fra medlemsorganisationer og afdelinger.

Lov om særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse trådte i kraft den 1. august 2007. På det tidspunkt var der unge i gang med en uddannelse tilsvarende STU i regi af lov om specialundervisning for voksne.

Målgruppen

Ifølge Undervisningsministeriets beregninger er 2,3% af en ungdomsårgang målgruppe for uddannelsen. Det svarer pt. til ca. 1.350 unge på landsplan. Ifølge Undervisningsministeriets beregninger fører det til, at der bør være omkring 4.100 unge i gang på uddannelsen fordelt på tre årgange.

Ifølge redegørelsen er unge med vidtgående fysiske handicap en del af målgruppen. Det fremgår ikke af redegørelsen, at det vidtgående fysiske handicap er i kombination med alvorlige kognitive vanskeligheder. Fra handicaporganisationernes side finder vi, at kombinationen er en forudsætning for, at den unge er målgruppe for uddannelsen. Er der ingen, eller kun begrænsede kognitive vanskeligheder, finder vi, at den unge kan og skal kompenseres i et omfang, der gør, at vedkommende kan tage en ordinær kompetence- eller adgangsgivende ungdomsuddannelse.

Vi ved, at det tilbud, der indtil kommunalreformen fandtes i nogle amter, oftest var et tilbud til den mere velfungerende del af målgruppen. Den del af de unge, der har de mest sammensatte og omfattende funktionsnedsættelser, fik ofte ikke noget tilbud. Bl.a. derfor er der en ikke uanseelig andel af unge under 25 år, som ikke har fået et tilbud i den gamle ordning. Det er derfor forventeligt, at der i en overgang vil være et højere antal elever på uddannelsen, end efter en årrække, hvor uddannelsen er fuldt indfaset. Denne problemstilling er der ingen refleksion over i redegørelsen fra undervisningsministeren.

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) bør være opsøgende i forhold til de unge, der har afsluttet grundskolen for år tilbage, men ikke har fået en ungdomsuddannelse. Forpligtelsen er tydelig i den nyeste lovgivning på vejledningsområdet, hvor det helt klart fremgår, at den største vejledningsindsats skal rettes mod de unge, der har de største vanskeligheder med at komme videre i uddannelse efter grundskolen – bl.a. målgruppen for STU. Det ses ikke i redegørelsen, at der er forventninger til, at UU tager initiativer over for den del af målgruppen, der har afsluttet grundskolen uden at få et tilbud eller har fået et tilbud af under tre års varighed og således har ret til uddannelse op til tre år.

Kommunernes indsats

I beskrivelsen af, hvor mange, der er i gang med uddannelsen, accepteres det altså, at der kun er, hvad der svarer til en halv årgang i gang. I indkøringsfasen skulle der netop være endnu flere i gang, fordi der er et efterslæb for de ældste i målgruppen, hvor amterne ikke havde et tilbud, der dækkede hele målgruppen, eller hvor nogle af amterne havde et tilbud, der var under tre års varighed.

Vi undrer os over, at redegørelsen så uproblematisk accepterer, at en fjerdedel af kommunerne ikke havde unge i gang med uddannelsen pr. 31. maj 2008. Vi savner en redegørelse for, hvad de unge foretager sig, og vi savner en redegørelse for, hvilke initiativer ministeriet vil tage for at sikre sig, at alle kommuner opfylder lovgivningen og tilbyder den uddannelse, som de unge har et retskrav på.

Redegørelsen nævner, at der er foregået en stor informationsindsats, som kommunerne også har andel i. Vi savner en nærmere redegørelse for, hvordan dette kan hænge sammen med, at en fjerdedel af kommunerne ikke pr. 31. maj 2008 havde unge i gang på uddannelsen.

Indhold

En af lovens forudsætninger er, at uddannelsen skal foregå i et ungdomsmiljø. Det er ikke en enkel sag for kommunerne at sikre dette samtidig med, at uddannelsen er individuelt tilrettelagt efter den enkeltes interesser og ressourcer. Der er ikke egentlige overvejelser over den problemstilling i redegørelsen. Det finder vi er en mangel.

Forsørgelse

Omkring forsørgelsen har vi hørt om mange problemer fra medlemsorganisationer og lokalafdelinger. Primært, at unge ikke kommer i gang med uddannelsen, fordi kommunen ikke har overblik over mulighederne for forsørgelse eller ikke ønsker at bevilge forsørgelse til unge på uddannelsen. Der har været tvivl om, hvorvidt kommunen kunne bevilge revalidering eller for-revalidering til uddannelsen. Ligeledes har der været tvivl om, om unge på uddannelsen opfyldte krav til aktivering, hvis de modtog kontant- eller starthjælp, mens de går på uddannelsen.

En ting er altså, at de unge har retskrav på uddannelsen, og at der er forsørgelsesmuligheder, men uddannelsen er ikke en pligt, så kan de unge være sikre på, at de har et forsørgelsesgrundlag? Fra DH's side ønsker vi, at unge på uddannelsen får mulighed for at modtage SU med handicaptillæg. Vi finder, at alle unge på uddannelsen må opfylde kriterierne for handicaptillæg, og ordningen kan således administreres uden individuel bedømmelse af, om den enkelte er berettiget til tillægget. Samtidig ønsker vi muligheden for, at unge tager uddannelsen med førtidspension som forsørgelsesgrundlag bevaret.

Det er væsentligt at sikre, at unge på uddannelsen har mulighed for at flytte hjemmefra på et passende tidspunkt. Derfor skal der være mulighed for en forsørgelsesydelse, der tilgodeser behovene hos unge, der bor i sociale boligtilbud med personale, eller unge, der har behov for større bolig end jævnaldrende grundet brug af kørestol og/eller andre handicapbetingede hjælpemidler, der kræver bedre plads. Disse boligtyper har gennemgående højere boligudgifter, end almindelige unge i aldersgruppen har.

Det er væsentligt, at de unge i målgruppen, der er over 18 år, har krav på forsørgelse, og det er væsentligt, at mulighederne er så klare, at afklaring af forsørgelsesgrundlaget ikke fører til udsættelse af det tidspunkt, hvor uddannelsen påbegyndes. Det er ligeledes væsentligt, at mulighederne for at flytte i egen bolig: kollegium, botilbud eller selvstændig bolig er til stede i samme omfang, som for andre unge, uanset at de boliger, der står til rådighed for målgruppen, ofte har en højere fast ydelse, end et kollegieværelse til en jævnaldrende på en anden ungdomsuddannelse.

Ifølge det statistiske materiale er langt hovedparten (78%) af de unge på uddannelsen over 18 år, og forsørgelsesproblematikken er således pt. aktuel for langt de fleste elever på uddannelsen.

Samarbejde

Sidst finder vi redegørelsen mangelfuld i forhold til samarbejdet med de ordinære ungdomsuddannelser. Som redegørelsen fremstår, må vi tro, at der kun i stærkt begrænset omfang er samarbejde med eksempelvis HF og Teknisk Skole. Vi ser gerne redegørelsen udbygget med et afsnit omkring dette, uanset omfanget af samarbejdet på nuværende tidspunkt. Ligeledes ser vi gerne overvejelser over, hvorledes et samarbejde kan understøttes og udbygges.

Relevante konkrete spørgsmål er bl.a. følgende:

Hvordan ministeren ser på, at en fjerdedel af landets kommuner ikke havde nogen unge i gang på uddannelsen pr. 31. maj 2008?

Om hvordan ministeren ser på UU's forpligtelse til aktivt at opsøge de unge i målgruppen, der ikke har fået vejledning i forbindelse med afslutningen af grundskolen?

Når det hedder i redegørelsen, at kommunerne har gjort en stor indsats for at informere om uddannelsen, hvordan er det så foregået, herunder hvordan det er foregået i den fjerdedel af kommunerne, der ikke havde nogen på uddannelsen 31. maj 2008?

En ting er, at der er mulighed for forsørgelse, noget andet er, om der er ret til forsørgelse, og i den forbindelse, om ministeren finder det rimeligt, at unge på uddannelsen kan henvises til kontant- eller starthjælp?

I hvilket omfang det er lykkedes at etablere uddannelsestilbud i et ungdomsmiljø, og hvordan dette håndteres i forhold til, at den unge skal have et tilbud, der matcher interesser og ressourcer?

Om ministeren vil arbejde for at sikre et hensigtsmæssigt forsørgelsesgrundlag?

Med venlig hilsen

På vegne af Stig Langvad, formand

Karin Friis Trebbien
Sekretær

Danske Handicaporganisationer (DH)
Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Tlf.nr. 3675 1777, fax 3675 1403
Direkte tlf.nr. 3638 8520
E-mail: kft@handicap.dk
www.handicap.dk